

Lai dzīvo lielā ķīniešu tauta

Runa ķīniešu-padomju draudzības biedrības dibināšanas sapulcē

Nesu brālīgu sveicienu **ALEKSANDRS FADEJEVS** rakstīja Lu Sins. Ķīniešu tauta liks atdzimt un nodos visai cilvēcei daudz ko no pagātnes literatūras, kuru radījuši labākie feodālajam aprindām piederšie darbinieki, bet kurai uzspiesis šis tautas zīmogs. Pie mums salīdzinoši vairāk pazīstama VII—IX gadsimta dzeja. Mēs sajūsmāmies par *Li Bo* un *Du Fu* labākajiem darbiem un nožēlojam, ka mums nav bijis iespējas pilnīgi iepazīties ar viņu daiļradi. Mēs esam maz tulkojuši ķīniešu klasiku, kaut arī daži Bo Cziui-dzejoļi pie mums tulkti vairākkārt.

Mūsu inteliģences uzmanību vienmēr saistījis tādi viņa dzejoļi kā «Dulnas vecas», kur izteikta milzīga līdzjūtība ķīniešu zemnieka liktenim, kā «Vecais ogļu vīrs». «Meinā atvara pūķis», «Es pašuvu sev siltu halatu». Sajos dzejoļos jūtams tautas gars.

Ķīniešu klasiku grūti tulkot krieviski. Tomēr mēs, cilvēki, kas mīl visu daļo, pieliksim visus savus spēkus, lai nodotu mūsu tautai un visām tautām vecās ķīniešu kultūras mantojumu. Mēs esam spēruši tikai pašu nedrošākos soļus Ķīnas klasisko rakstnieku tulkošanā. Mēs apsolām jums izdarīt šai novadā daudz vairāk.

Bet kas mūs sevišķi pārsteidz — tā ir jaunās literatūras attīstība Ķīnā. Es biju vēl ļoti jauns cilvēks, kad pirmo reizi krievu valodā tika tulkojti Lu Sina darbi. Loti grūti atveidot viņa tautiskās valodas spēku, mums vēlnav tik daudz cilvēku, kas zina ķīniešu valodu. Varu jums apliecināt, ka tuvēnājos gados to kļūs daudz. Kā cilvēkam, kam mazliet pazīstama valodas tālānā uzbūve, man ir nācies ar ķīniešu dzejnieka *Emi Sjao* palīdzību apstrādāt Lu Sina darbu burtisko tulkojumu. Nedrīkstiet, ka mēs tos apstrādājam, lai pakalpotu šai lielai Ķīnas klasika tā sauktajam mākslinieciskumam. Gluži otrādi, mēs centāmes atrast krievu literatūrā valodā vissmalkāko izteiksmi, kas spētu atveidot Lu Sina ģeniju. Tā bija mana kautrā atbilde tam, ka tads pasaules mēroga rakstnieks kā *Lu Sins* tērējis savu laiku, lai tulkotu manu jaunības dienu romanu «Sagrāvs». Varu apsolīt Ķīnas literatūras darbiniekiem, ka mēs izdarīsim absolūti visu, lai pārtulkotu iespējami tuvu oriģinālam *Lu Sina* — viena no viscēlākajiem pasaules humanistiem — lielisko darbu.

Mūsu padomju tauta dzīvi interesējas par Ķīnas jauno literatūru. Mūsu zemes labākie cilvēki ar milzu interesi lasīja *Mao Duna* romanu «Pirms ausmas», nemaz nerunājot par atsevišķiem viņa stāstiem un rakstiem, kas jau iespiesti mūsu žurnālos. Mēs esam pārtulkojuši *Go Mo-žo* «Varoņu armiju». Varu pateikt, ka šis lieliskais Ķīnas mākslas pārstāvis un izcilais sabiedriskais darbinieks ir ļoti populārs mūsu inteliģencē. *Din Lina* romāns «Saulē pār Sanganas upi», un *Ciao Su-li* stāsts «Pārmaijas Lincza iedzīvotāji» mums daudz palīdzējuši iepazīt ķīniešu tautas varonīgo cīņu. Pie mums ļoti populārs *Su Cjuņa* stāsts «Sveikā krastā».

Lai cik maz mēs esam izdarījuši attiecībā uz Ķīnas rakstnieku tulkojumiem, tomēr mēs pazīstam 43 ķīniešu autoru atsevišķus darbus. Varu jums, biedri, apsolīt, ka mēs tulkojam krievu valodā visu labāko, ko jūs radīsit.

Mūsu zeme — jauna zeme, tai ir 22-gadīga pieredze kultūras attīstībā. Pie mums kultūru aizsniegušas cilvēku masas. Tās dedzīgi uzņem visu labāko, ko cilvēce radījusi pagātnē un ko pasaules progresīvie cilvēki rada pašlaik. Tādēļ, dārgie biedri, variet būt pārliecināti, ka mēs ne tikai ar mīlestību atdosim jums savu labāko pieredzi, bet arī uzmanīgi mācīsimies Ķīnas daudzu tūkstošu gadu ilgās attīstības pieredzi un jo sevišķi to jauno, ko ķīniešu tauta ieguldījusi pasaules kultūras attīstībā.

Es esmu laimīgs apveikt labākos Ķīnas inteliģences darbiniekus, jo ķīniešu tautas un krievu tautas raksturā daudz radniecīga. Dienas, kuras pavadām šeit, uz visiem laikiem paliks mūsu sirdīs kā lielas laimes dienas. Mēs ar jums dzīvojam uz lielām zemes platībām. Mūsu tautas nav saskaitāmas. Vēsture ir lieliski mūsu sirdīs milzīgu vērienu un pašam. Mēs ieejam pasaulē kā uzvarētāji.

Lai dzīvo lielā, spēcīgā, varonīgā, darbīgā ķīniešu tauta!

Lai dzīvo ķīniešu inteliģence, kura savas zināšanas atdod tautai!

Lai dzīvo draudzība un brālība, savstarpēja palīdzība un dziļa cieņa starp lielajam ķīniešu un padomju tautām!

Lai dzīvo lieliskais ķīniešu tautas dēls un tās vadītājs *Mao Cze-duns*!

Lai dzīvo visas progresīvās cilvēces draugs un vadonis — mūsu skolotājs lielais *Stalins*!

Svētki Moldāvijas galvaspilsētā

12. oktobrī Moldāvijas Padomju Sociālistiskajai Republikai pagāja 25 gadi. Šī diena ielies moldāviešu tautas vēsturē kā priekā pilni, gaiši svētki, kā ļēniski staliniskās nacionālās politikas uzvaras demonstrācija, kā Moldāvijas darba lauzu mīlestības un uzticības apliecinājums Padomju Dzimtenei, boļševiku partijai, lielajam vadonim un skolotājam biedram *J. V. Stalīnam*. Pavasarīgi liksma izskatījās šajā oktobra dienā republikas galvaspilsētā. Dārzos un parkos vēl zied naļķes, asteres un dālijas, bet kopos kastanokokus un liepas jau zelti Moldāvijas rudens.

Uzvaras laukumā — svētku rotā. Uz lielām plāksnēm — dižā *Stalina* un viņa uzticīgo, līdzgaitnieku portreti. Pie iepriekšējā dienā atklātā pieminekļa nemirstīgajam *V. I. Leninam* — ziedu paklājs. Karaspēks, sastindzis nevainojamās rindās, gatavs sākt svīnīgo maršu.

Pulkstenis 11. Tribīnē parādās Padomju Savienības maršals *S. Budjonnijs*, Moldāvijas K(b)P CK sekretars *N. Kovals*, MPSR Ministru Padomes Priekšsēdētājs *G. Rudis*, republikas Augstākās Padomes Prezidiija Priekšsēdētājs *F. Brovko*, valdības locekļi un brālīgo republiku delegācijas.

Pēc karaspēka parādes sākās darba lauzu svētku gāiens. Demonstrāciju ievadīja fizkultūriešu kolona. Pēc tam laukumā uzņāk padomju *Kišinevas* jaunā rūpnieciskā centra — *Stalina* rajona darba laudis. Daudzi panno stāsta par lielajam pārmaiņām, kas tur norisūšas padomju varas gados. *Stalina* rajonā, kur rumaņu baļaru valdīšanas laikā tikpat kā nebija rūpniecības, tagad darbojas daudzi lieli uzņēmumi. Šis rajons tagad dod vairāk produkcijas nekā kādreiz visa pilsētas rūpniecība.

Varenā straumē laukumā ielūst *Lenina* rajona karognesēju kolona. Šis rajons izvirzījis pirmajā vietā sacensībā par godu Moldāvijas 25. gadadienai. Rajona darba laudis ziņo par ražošanas plānu izpildi pirms termiņa.

Plakāti un transparenti, ko nes *Sarkanarmijas* rajona darba laudis, liecina par Moldāvijas galvaspilsētas kultūras praujo attīstību. Pirms padomju varas vienīgā augstākā mācības iestāde *Kišineva* bija teoloģiskā fakultāte. *Sodien Sarkanarmijas* rajonā vien darbojas četras augstskolas.

Kišinevas darba lauzu demonstrācija ilgā vairāk nekā trīs stundas.

PLAŠA KĪNISKI-KRIEVISKA AKADEMISKA VĀRDNĪCA

PSRS Zinātņu akadēmijas Austrumu pētniecības institūta ķīniešu valodas speciālistu kolektīvs beidz sastādīt plašu ķīniski-krievisku akadēmisku vārdnīcu.

Jaunā vārdnīca aizstās novecojušās četras ķīniski-krieviskās vārdnīcas, kas jau kļuvušas par bibliogrāfisku retumu. Jaunā vārdnīca atšķiras no iepriekšējām ne tikai vārdu skaita ziņā (vairāk nekā 300.000), bet arī saturā. Tāni izmantoti laikmetīgie literārie darbi, mūsdienu sarunu valodas vārdi un demokrātiskās Ķīnas terminoloģija. Vārdnīcā ir daudz gramatisku piemēru, kas pamti no labākajiem ķīniešu gramatikā. Bagātīgi reprezentēta sinonīmū daļa. It īpaši vārdū un izteicienu tulkojumi no literārās valodas sarunu valodā un otrādi. Sastādīt vārdnīcu, plaši izmantoti *V. I. Lenina* un *J. V. Stalina* raksti, kas izdoti ķīniešu valodā, kā arī krievu klasiku un mūsdienu padomju rakstnieku darbu tulkojumi.

Ilggadīgajā darbā, vārdnīcu sastādīt, piedalījās ievērojami padomju speciālisti. Kartotekā, uz kuras pamata veic šo darbu, ietilpst ap miljonus kartišu.

Vārdnīcas pirmās sējums nodots iespēšanai. Otrās sējums sagatavots sarakstā. Trešo, kā arī ceturto sējumu, kurā ietilps dažādi paskaidrojumi un rādītāji, nodos iespēšanai 1950. gada pirmajā pusē.

NODIBINĀTA KĪNIEŠU RAKSTĪBAS REFORMAS ASOCIĀCIJA

Aģentūra «*Sinčhua*» pārraida, ka sapulcē, kurā piedalījās vairāk nekā 100 pārstāvju no visām Ķīnas daļām, kā arī ārzemēs dzīvojošo ķīniešu un nacionālo minoritāšu pārstāvji, nodibināta *Visķīnas asociācija ķīniešu rakstības reformas izvešanai*.

Sapulcē vadīja Ķīnas kompartijas CK loceklis *U Jui-čžans*, *U Jui-čžans*, kas ir arī *Ziemeļķīnas universitātes* prezidents, savā runā aizrādīja, ka asociācijas mērķis ir apvienot ķīniešu valodas reformatorus un sistematiski studēt dažādus priekšlikumus par valodas reformu. Patlaban, viņš teica, nav vēl ne objektīvu, ne subjektīvu priekšnosacījumu ķīniešu valodas reformai, bet nepieciešams rosīgi gatavoties šādai reformai. Viņš izteica noteiktu pārliecību, ka, tiklīdz būs nobrieduši attiecīgie apstākļi, šādu reformu izdarīs ar Tautas valdības palīdzību.

Citi sapulcēs dalībnieki aizrādīja, ka vajadzīga tādā ķīniešu valodas reforma, kas strādniekiem, zemniekiem un plašajam tautas masām dotu iespēju ātri iemācīties lasīt un rakstīt, lai attīstītu jauno demokrātisko kultūru.

Padomju Moldāvijas rakstnieki

Sakarā ar Moldāvijas PSR nodibināšanas 25. gadadienu

Lielā Oktobra sociālistiskā revolūcija, atbrīvojot mūsu zemes tautas no sociālā jūga, radikāli izmainīja arī moldāvu tautas likteni. Tā atnesa tai brīvību, deva iespēju nodibināt valsti, pavēra ceļu uz komunismu.

D. TKAČS,
Moldāvijas K(b)P CK sekretars

jojus, kuros izpaudās neierobežota mīlestība uz Dzimteni un naids pret ienaidniekiem, teiš gados rakstīja *P. Kručņuks* un varoņā nāvē kritušais dzejnieks *S. Mospans*.

1924. gada 12. oktobrī uz *Dņestr*as kreisā krasta rajonos dzīvojošo moldāvu vēlēšanu tika radīta *Moldāvijas Autonoma Padomju Sociālistiskā Republika*. Moldāvu tautai pavērsās lieli vispusīgas ekonomiskas un kulturālas attīstības plašumi.

Stalinisko piecgažu laikā republika pilnīgi pārveidojās. Kādreiz atpalcis novads, kurā visu rūpniecību pārstāvēja nēdaudz amatnieku darbnīcas un sādžu smēdes un kur vairāk nekā 75 procenti iedzīvotāju bija analfabēti, pārvērtās par ziedošu padomju republiku.

Taufas ražošu spēku atbrīvošana, sociālistiskās celtniecības patoss atdzīvināja *Moldāvijas padomju literatūru*. 1924. gadā sāka iznākt pirmā moldāvu avīze «*Plugarul Roš*» («*Sarkanais Arājs*»). Tās lappusēs parādījās jauno rakstnieku dzejas, apraksti un stāsti. Tag bija moldāvu padomju literatūras sākums. Tā radās un veidojās kā patiesa tautas literatūra, kas atspoguļoja moldāvu tautas spēptākās domas, palīdzēja tai celt jaunu sociālistisku dzīvi. *Jona Kannas*, *Leonida Barska*, *Jona Čobana* un citu darbi bija vērtīgi moldāvu tautas dzīvei, tautas, kas devusi tādus leģendarus varoņus kā *G. Kotovski* un *S. Lazo*.

Moldāvu-rumaņu buržuāziskie nacionālisti, kas tais gados vēl darbojās republikā, centās traucēt ļēniski staliniskās nacionālās politikas realizāciju. Viņi izdarīja lielu ļaunumu mūsu literatūras attīstībai. Šie tautas ienaidnieki mēģināja novērst rakstnieku uzmanību no aktuālām laikmetīgām temām, viņi kultivēja dekadentismu un orientēja jaunos rakstniekus uz rumaņu reakcionāro buržuāzisko autoru darbiem. Moldāvu-rumaņu nacionālisti ar nicināšanu izturējās pret moldāvu tautas kultūras mantojumu, pasudināja moldāvu valodu par «nekulturālu» un centās panākt, lai rakstnieki savus darbus sacerētu tautai svešā rumaņu baļaru salonu valodā.

Boļševiku partija sagrāva moldāvu-rumaņu nacionālistus un līdz ar to radīja apstākļus literatūras tālākai attīstībai.

1939. gadā moldāvu rakstība no ļaunpū burtiem pārgāja uz krievu burtiem. Šī reforma atspoguļoja moldāvu tautas centienus vēl vairāk nostiprināt senso no draudzību ar lielo krievu tautu.

Stalīna piecgažu laikā, sekojot boļševiku partijās un biedra *Stalina* aicinājumam, *Moldāvijas darba laudis*, tāpat kā visa padomju tauta, plašos apmēros uzsāka sociālistisko celtniecību. Radikāli izmainījās republikas seja. Pacēlās jaunas fabrikas, rūpnīcas, elektrostaācijas, atvērsās teatri, augstākās mācību iestādes. Laukos nabadzīgo un vidējo zemnieku masas niknos šķiru ciņas apstākļos pret kulekēm radīja kolhozus. Šai laiekā tika pilnīgi likvidēts analfabetisms.

Moldāvu literatūrai tas bija tālākās idejiskās augsmes un nogatavošanās periods. Literatūrā ienēca jauni dzejnieki — *P. Kručņuks*, *P. Darienko*, *S. Mospans*, *F. Ponomars* un citi.

Milzīgs iespaids uz moldāvu literatūras attīstību ļaun forēiz bija progresīvajai krievu padomju literatūrai. *No M. Gorkija*, *V. Majakovska*, *A. Tolstoja*, *M. Solochova*, *A. Fadejeva* daļrādes moldāvu rakstnieki mācījās un mācās apgūt sociālistiskā realisma metodu.

Pēc padomju rakstnieku pirmā kongresa paplašinājās darbu tematika. Par romanu, stāstu, poēmu galvenajiem varoņiem kļuva republikas labākie ļaudis — *stachanoviči*, kolhoznieki.

J. Kanna savā «*Bijušā verga stāstā*» parādīja zemnieka ceļu no nabadzības un turības uz pārtikušu un kulturālu kolchoza dzīvi.

Lielā uzmanība moldāvu rakstnieku darbos pievērstā partijas, PSRS tautu draudzības temām. Savus labākos sacerējumus mūsu dzejnieki vēlī tautu vadonim biedram *Stalīnam*.

1940. gadā, pēc *Moldāvijas apvienošanas* un *Savienotās republikas* radīšanas, moldāvu rakstnieku saime pieauga, tajā ienēca amata biedri, kas agrāk dzīvoja *Besarabijā*, — *Jemiljans Bukovs*, *Andrejs Lupans* un citi.

Karš pārtrauca padomju cilvēku mierīgo darbu. Šais nāvīgo briesmu gados daudzi *Moldāvijas rakstnieki* kļuva par karavīriem. Dedzīgs dze-

Rakstnieki *J. Bukovs*, *J. Kanna*, *J. Čobans*, *A. Lupans* un citi ar savien kara gados rakstītajiem darbiem aicināja tautu uz cīņu pret okupantiem, izteica padomju cilvēku ticību mūsu uzvarai. Tēvijās kara gados *Maskavā* iznēca dīvi *J. Bukova* darbu krājumi krievu valodā: «*Es redzu tevi, Moldāvija*» un «*Pavasaris pie Dņestrās*». *J. Kannas* stāsti par visas tautas cīņu pret hitleriskajiem okupantiem izdoti krājumos «*Mežu meitas*» un «*Dņestras krastos*».

Pēckara gadi mūsu rakstniekiem izvirzīja lielus un sarežģītus uzdevumus. *VK(b)P CK* lēmumi ideoloģiskajos ļautājumos palīdzēja republikas rakstniekiem saprast, ka, neraugoties uz neapstridamiem panākumiem moldāvu padomju literatūras attīstībā, tās idejiskais līmenis arvien vēl atpaliek no republikas saimnieciskās un kulturālas celtniecības uzdevumiem. *Moldāvijas K(b)P CK* un republikas Rakstnieku savienība atklāja nopietnus trūkumus un kļūdas dažu rakstnieku daiļradē.

Atsevišķos darbos bija ļielāisti buržuāziskie nacionālistiski izkropojumi, kas izpaudās feodālās Moldāvijas ideālācijā, šķiru ciņas nonivelēšanā un sociālistisko pārveidojumu ignorēšanā pilsētās un laukos. *Moldāvu tauta* šais darbos bija parādīta bez gribasspēka, tāda, kas samierinās ar okupantiem, pret visu vienaldzīga.

Uz šim kļūdām norādīja *Moldāvijas K(b)P CK* 1948. gada 22. novembra lēmumā.

VK(b)P CK norādījumus moldāvu rakstnieki uzņēma kā programu cīņai par literatūras boļševistisko partēiskumu, par augsti idejisku un māksliniecisku, padomju patriotisma pierādīto darbu radīšanu. Uzrakstīti jauni sacerējumi, kas attēlo padomju tautas varonīgo cīņu *Lielajā Tēvijās* karā, mūsu cilvēku darba panākumus pēckara laikā.

J. Bukova poema «*Mana zeme*» liecina par autora neapšaubāmo radošu augsmi. Piemēde zemnieku ģimenes piemērg dzejnieks prasī parādīt dziļās sociālistiskās pārveidības, kas *Lenina-Stalīna* partijas vadībā notiek *Moldāvijas laukos*.

Stāstu «*Uguns*» par moldāvu tautas labāko dēlu piedalīšanos varonīgajā cīņā pret vācu fašistiskajiem okupantiem uzrakstījis jaunais prozaiķis *J. Kutkoveckis*. *A. Lupana* luga «*Gaisma*» iezīmē moldāvu padomju nacionālās dramaturģijas sākumu. Luga parēizi atspoguļo kolchozu celtniecību republikas rietumu rajonos. Augļīgi strādā republikas vecākais rakstnieks *J. Kanna*. Daudz ļabu, dzīvi apliecināšu darbu uzrakstījuši dzejnieki *P. Kručņuks*, *P. Darienko*, *J. Baržanskis*, *I. Balcāns*, *A. Lipkans*, *F. Ponomars*.

Strauji aug republikas jaunie rakstnieki (*V. Roška*, *K. Kondra*, *S. Ščachu*, *J. Krecu*, *A. Gužels* un citi).

18 autori piedalījās kolektīvās poemās «*Padomju Moldāvijai*» — slavaļ sarakstīšanā.

Lielā nozīme mūsu tautas kultūras attīstībā ir krievu literatūras darbu tulkojumiem dzimtajā valodā. Pēckara laikā izdoti 74 krievu klasiskās un laikmetīgās padomju literatūras darbi moldāvu valodā.

Moldāvu padomju literatūra ļet pa pareizu ceļu. Tās panākumi acīm redzami. Taču nav nekāda pamata samierināties ar sasniegto. Mūsu republikas literatūra arvien vēl atpaliek no padomju literatūras attīstības vispārējā līmeņa un neatbilst tam augstajam prasībām, kādas tai uzstāda partija un tauta.

Moldāvu rakstnieki radījuši ļoti maz lielu darbu, kas radītu lielas sociālistiskās pārveidības, ko partija un tauta paveikusi republikas ekonomiskās un kulturālas dzīves visās nozarēs. Daudzu sacerējumu varoņi shēmatiski, viņu pašatļiedzīgā darba dziļā idejiskā jēga atklāta nepietiekami.

Nopietni atpaliek mūsu dramaturģija. *Moldāvu rakstniekiem* vēl daudz jādarā, lai radītu nacionālo bērnu literatūru, kas audzinātu ļauno paaudzi komunistiskās morāles un dedzīgā padomju patriotisma garā.

Republikas 25. gadadienā kopā ar visu tautu, atzīmējot sasniegumus saimnieciskā un kulturālas celtniecībā, *Moldāvijas rakstnieki* pilnī apņēmības vēl vairāk un neatļaidīgāk strādāt padomju Dzimtenes labā, radīt darbus, kas ir lielā stājiniskā laimēta cīnīgi.

Sakarā ar Maskavas Mazā teatra 125 gadu jubileju

VECĀKIE MEISTARI

S. DURILINS

Daudzus gadus strādādam ar Mazā teatra aktieriem savu lugu iestudējumos, A. Ostrovskis nosauca tā trupā «par retu pēc spējam un sceniskās gatavības, lieliski izvēlētu, bet pēc talantu pilnības un bagātības pat otrajās lomās un aksesuaros — par labāko Eiropā».

Šis dižā dramaturga augstais novērtējums attiecas uz tādiem Mazā teatra māksliniekiem kā Provs, Michailis un Olga Sadovskis, V. Zivokini, Katrīna un Sergejs Vasiljevi, I. Samarins, S. Sumskis, N. Medvedeva, G. Fedotova, N. Nikulina, M. Jermolova, N. Muzils, V. Makšejevs, K. Ribakovs, A. Ļenskis un citi.

Ostrovskis šajos aktieros augstu vērtēja ne tikai mākslas meistarus, brīnīgs krievu valodas māksliniekus, — viņš tajos redzēja arī sava darba varoņus, dzimta teatra patriotus.

Padomju Mazā teatra vecākā paaudze ar PSRS tautas māksliniekiem A. Jabločkinu, J. Turčāņinovu, V. Rižovu, V. Pašennaju, N. Jakovļevu, A. Ostuževu izaudzināta tai trupā, par kuru ar tik dziļu cieņu runāja A. Ostrovskis.

Sie aktieri ir ne tikai M. Ščepkina un P. Sadovska novēlējumu, bet arī viņu daiļrades prakses patiesie mantoņi, viņi ir mantojuši tās radošās domas, ar kurām Mazā teatra aktierus apveltījis A. Ostrovskis un Ļevs Tolstojs. Ostrovskis novērtējis Jabločkinas spēli «Negaisā» fragmentā; Ļevs Tolstojs aplaudējis Turčāņinovu par dzīvo, spilgtu Taņu «Izglītības augļos» un cildinājis Rižovu par to gudro vienkāršību, ar kādu viņa apveltījusi Akulina tēlu «Tumsas varā».

A. Jabločkinas skatuves gaitas ilgst vairāk nekā sešus gadus desmitus. So ilgo gadu laikā Jabločkinas mīlestība uz teatru, uzticība savam aicinājumam, savam darbam palikusi nemainīga.

Dzīve teatrī lieliskajai aktrisei nav tikai viņas lomas, kuras viņa mācījies ar Fedotovu, par kurām viņa cildinājusi Jermolovu, — viņai tas ir arī nemīlīgs darbs visās krievu teatra mākslas uzplaukumam, vēriga gādība par krievu aktiera laimi: 34 gadus no vietas Jabločkina ir Viskrievijas teatra biedrības priekšsēdētāja un tās jūtīgā dvēsele, tās kvēlā sirds.

Jabločkina ir Fedotovas skolniece. Sākot ar savu pirmo lomu Mazajā teatrī, ar nepārsniegtu Sofiju «Gudra cilvēka nelaimē» un beidzot ar tās pašas lugu «Chjestovu», ko aktrise tēlo līdz šai dienai, viņa ir neizmēlama radošā možuma, dzīva vēriguma, smalka daļuma māksliniece. Pēc daudzajām lomām, kas vairāk nekā sešdesmit gadu laikā spēlētās komedijā, dramā un traģēdijā, Jabločkina saglabājusi zīmējuma skaidrību un precizitāti, krāsu spilgtumu. Šis padomju teatra vecākās aktrises lieliskais talanta dzīvīgums, šī spēja radošajā darbā iet līdzīdam laikam ir patiešām apbrīnojama parādība. Pati Jabločkina ir salīdzinājusi divas Mamajevas Ostrovska komedijā «Katrām cilvēkam sava muiķība», tēlojot šīs lomas 1907. un 1937. gadā: sākumā viņa Mamajevā saskatīja «lidojošu taurenī», centās to izveidot ārēji pievilcīgu, tagad viņa pratusi šim taurenim, kas diendienā līdinās, atņem visu pievilcību, pratusi izturēties pret to satiriski. Šī smalkā ironija, šis asais, satiriskais izsmiekls, ar kādu tagad Jabločkina zīmē muižnieku vieglās dzīves «daiļās dāmas» vai tādās viņu sekotājas kā Skutarevska (Leonova luga), izveidojusi Jabločkinu par padomju komedijas meistari. Un šī pati māksliniece radījusi dižo un savās sāpēs cildeno Esfiras tēlu traģēdijā «Uriels Akosta». A. Jabločkina pārstāv vienu no vecākajām Krievijas aktieru dzimtām. Kā māksliniece un sabiedriska darbiniece viņa pelnīti atrodas ne tikai Mazā teatra, bet visa padomju teatra saimes priekšgalā.

Jau pirmajā gadā, kad J. Turčāņinova iestājis Mazajā teatrī — tas bija 1891. gadā, viņa tēloja Taņu «Izglītības augļos». Snāz izradē bija kļāt Ļevs Tolstojs. Viņš jautāja: «Kas ir šī melnācainā meitene? Viņa mani, veci, izlaboja». Tolstojs sev pārmeta, ka viņa Taņā iezādies kaut kas no «subretes» un cildināja jauno aktrisi, kas uz skatuves parādījusi vienkāršu krievu meiteni ar možu prātu un atsaucīgu sirdi.

Krievu literatūras dižākais realists jaunajā aktrīsē ievēroja lielisku dzīvības patiesības mākslinieci, kas vēriga pret krievu īstenības sarežģītajām parādībām, jutīga pret vienkāršās krievu sievietes skumjām un priekiem, viņas dvēseli. Tādi Turčāņinovas tēli kā skaidrā dziedātāja, straujā Varvara («Negaisā»), kā viņas saulainais, mīlā un dziesmā kvēlošais Ļelis («Sniegbaltīte»), dziesmā kvēlošais Ļelis («Sniegbaltīte»), kā viņas atjautīgā, skaidrā Taņa, kas ar izsmieku vēro kungu tukšo dzīvi («Izglītības augļi») bijuši dedzīgas jauneklības pārpilni, no tiem strāvojis gaisis prieks par dzīvi. Lieliski pazīdama krievu valodu, tautas dziesmu, Turčāņinova ir pratusi šos tautiskos krievīškos tēlus piepildīt ar dziļu dzejiskumu.

Padomju gadus Turčāņinovas talants sasniedza pilnu uzplaukumu — patieso dramatisko dziļumu, daļo patiesīgu un stingro vienkāršību. Viņas ramaunā tēli: Baraboševa («Taisnība — laba, bet laime vēl labāka»), Gaļčiča («Bez vainas vainīgie»), Anfusa («Vilki un avis»), Bogajevska (Gorkija «Barbari»), Grande kundze («Jevgeņija Grande») ir portreti, ko gleznojuši izcilas mākslinieces roka. Turčāņinova radījusi arī lieliskus padomju sieviešu tēlus. Tāda ir viņas «varoņu māte» Motiljkova (Guseva «Slava»), tāda ir savā pārliecībā stingrā, sava dēla zinātnieka-novatora balsts Darja Vasiljevna (Romašova «Varenais spēks»). Šajos tēlos aktrise ielikusi savu lielo mīlestību uz Dzimteni, savu ticību padomju tautas skaistajai nākotnei.

V. Rižova pārstāv aktieru dzimtu, kas vairāk nekā simts gadu grezo Mazo teatru: viņas vecmāmiņai V. Borozdīnai Ostrovskis uzrakstījis Varvuru «Negaisā». Par viņas tēvu — aktieri N. Muzilu Ostrovskis runāja: «Kāds tonis šim aktierim! Pati dzīve!». Sie tautiskā dramaturga vārdi pilnīgi attiecināmi arī uz Muzila meitu V. Rižovu: Mazajā teatrī viņa nospēlējusi vairāk nekā 250 lomu un vienmēr bijusi uzticīga šim tonim kā Ostrovska lugās, kurās viņa tēlojusi daudzus desmitus lomu — no Kupavas līdz Kabanīchai, no Lipočkas līdz Ulitai, tā arī padomju lugās: «Lubovā Jarovajā» (Marja), «Pēdējā vecmāmiņā no Semigorjas» (Fedosja), «Ibrukumā» (Demidjevna).

«Pati dzīve» ir ne tikai tai apstākli, ka Rižova sniedz patiesus dažādu laikmetu un šķiru krievu sieviešu tēlus (sākot ar grafieni-vecmāmiņu un beidzot ar vecu kolchoznieci); dzīve ir viņu savdabīgajā un daudzkrāsainajā runā, šo tēlu piepildīšanā ar neizsakāmo dzīves enerģiju, ar nevaldāmu jūtu vilņojumu, ar cilvēka tieksmēm, cerībām un mierinājumu. Rižovai piemīt neizdošs jaunības temperaments.

Rižova uz skatuves darbojas jau 56 gadus, tomēr par viņu grības teikt: jo ilgāk viņa uz skatuves, jo bagātāka kļūst viņas apdāvinātība, saulaināks tas sirds siltums, ar kuru viņa sasilda savus tēlus.

Savā dzīves realismā Rižova prot būt stingra, pat barga. Par savu Akulinu «Tumsas varā» viņa atceras: «Ļevs Nikolajevičs atklāja un atbalstīja mani manu tieksmi... rādīt viņu aprobežotu un rupju, tai pašā laikā sniegt atbilstošo viņas dzīvnieciskajai apbrībošanai, viņas brīžiem gandrīz zveriskajai cietīdībai, kura varēja dzimtušas un nomāktības piesmakušajā atmosferā».

ba, bet laime vēl labāka), Gaļčiča («Bez vainas vainīgie»), Anfusa («Vilki un avis»), Bogajevska (Gorkija «Barbari»), Grande kundze («Jevgeņija Grande») ir portreti, ko gleznojuši izcilas mākslinieces roka. Turčāņinova radījusi arī lieliskus padomju sieviešu tēlus. Tāda ir viņas «varoņu māte» Motiljkova (Guseva «Slava»), tāda ir savā pārliecībā stingrā, sava dēla zinātnieka-novatora balsts Darja Vasiljevna (Romašova «Varenais spēks»). Šajos tēlos aktrise ielikusi savu lielo mīlestību uz Dzimteni, savu ticību padomju tautas skaistajai nākotnei.

V. Rižova pārstāv aktieru dzimtu, kas vairāk nekā simts gadu grezo Mazo teatru: viņas vecmāmiņai V. Borozdīnai Ostrovskis uzrakstījis Varvuru «Negaisā». Par viņas tēvu — aktieri N. Muzilu Ostrovskis runāja: «Kāds tonis šim aktierim! Pati dzīve!». Sie tautiskā dramaturga vārdi pilnīgi attiecināmi arī uz Muzila meitu V. Rižovu: Mazajā teatrī viņa nospēlējusi vairāk nekā 250 lomu un vienmēr bijusi uzticīga šim tonim kā Ostrovska lugās, kurās viņa tēlojusi daudzus desmitus lomu — no Kupavas līdz Kabanīchai, no Lipočkas līdz Ulitai, tā arī padomju lugās: «Lubovā Jarovajā» (Marja), «Pēdējā vecmāmiņā no Semigorjas» (Fedosja), «Ibrukumā» (Demidjevna).

«Pati dzīve» ir ne tikai tai apstākli, ka Rižova sniedz patiesus dažādu laikmetu un šķiru krievu sieviešu tēlus (sākot ar grafieni-vecmāmiņu un beidzot ar vecu kolchoznieci); dzīve ir viņu savdabīgajā un daudzkrāsainajā runā, šo tēlu piepildīšanā ar neizsakāmo dzīves enerģiju, ar nevaldāmu jūtu vilņojumu, ar cilvēka tieksmēm, cerībām un mierinājumu. Rižovai piemīt neizdošs jaunības temperaments.

Rižova uz skatuves darbojas jau 56 gadus, tomēr par viņu grības teikt: jo ilgāk viņa uz skatuves, jo bagātāka kļūst viņas apdāvinātība, saulaināks tas sirds siltums, ar kuru viņa sasilda savus tēlus.

Savā dzīves realismā Rižova prot būt stingra, pat barga. Par savu Akulinu «Tumsas varā» viņa atceras: «Ļevs Nikolajevičs atklāja un atbalstīja mani manu tieksmi... rādīt viņu aprobežotu un rupju, tai pašā laikā sniegt atbilstošo viņas dzīvnieciskajai apbrībošanai, viņas brīžiem gandrīz zveriskajai cietīdībai, kura varēja dzimtušas un nomāktības piesmakušajā atmosferā».

Šajos pašos cilvēka attaisnošanas tonos, nežēlīgi atmakojojt vidi un laikmetu, kas cilvēkā nomācis visu cilvēcisko, radīta Rižovas Ulita «Mežā», Anfusa «Vilkos un avis», Mavruša «Tarelinka nāvē».

Toties ar jo lielāku prieku par cilvēciskā atbrīvošanu cilvēkā radīti Rižovas tēli padomju lugās.

Visiem atmiņā Demidjevnas tēls Leonova «Ibrukumā». Strādādama pie šīs grūtās lomas, Rižova teica: «Visu savu naidu pret vāciešiem, pret fašistiem, visu savu neizmērojamo mīlestību uz dzimto zemi... es ielikšu savas Demidjevnas krievīšajā sirdī!».

Šo solījumu aktrise izpildījusi.

Tai pašā laikā, kad Rižova, uz Mazā teatra skatuves stājās N. Jakovļevs. Viņa lomu sarakstā — bet to ir vairāk par 300 — redzam tādus lieliskus sasniegumus kā Chjestakovu un Gorodničijs («Revidents»), Nozdrevs («Mīrušās dvēseles»), Raspljujevs («Krečinska kāzava»), Figaro (divās Bomarsē komedijās). Osnova (Šekspira «Sapnis vasaras naktī»). Tomēr vismīļākais dramaturgs Jakovļevam ir Ostrovskis.

Sadovska labākie novēlējumi Jakovļeva daiļradē apaugļoti ar lielisku, savdabīgu talantu un kvēlu mīlestību uz daiļās skaidrības un dzīves patiesības mākslu, Jakovļeva talantā — allaž pilnīga patiesīguma, dzīva, moža humora un tiri tautiskas jautrības pievilcība. Tādi Jakovļeva tēli kā Miša Balzaminovs, Griša Razulajevs («Nabadzība nav grēks»), Murzaveckis («Vilki un avis») visatklātākās jautrības, sulīga komiska pārpilni, bet tajos nav nekā no tiša komisma, no sadomātas jokdarības. Lai cik daudz jautrības un smieku būtu vienā vai otrā Jakovļeva veidotajā tēlā, viņa spilgtu teatralismu vienmēr ir radījusi tuvība īstenībai, pareiza sekošana autora nodomiem. Visautoritatīvākais režisors Jakovļevam ir pats dramaturgs. Lūk, kādēļ viņa brašais un dzejiskais Kudrašs, viņa Tichons ar skaidro sirdi un vājo grību («Negaisā»), viņa labsirdīgais un naivais Miša Balzaminovs, viņa godīgais «raznočīncis» Platons («Taisnība — laba, bet laime vēl labāka») tik tuvi Ostrovska nodomiem.

Padomju gadus ar sevišķu spožumu Jakovļevs radījis Titu Titiču («Pagiras svešās dzīrēs»), Mamajevu («Katrām cilvēkam sava muiķība»), Ščastļivevu («Mežs»), unteru Groznovu («Taisnība — laba, bet laime vēl labāka»), Ļubimu Torcovu («Nabadzība nav grēks»).

No lomām, ko Jakovļevs tēlojis padomju lugās, sevišķi ievērojamas divas: zemiskais pīdēdīgs, «aizmugures darbinieks» Jelissatovs («Lubova Jarovaja») un viņa pretstats — vecais ak-

tieris — entuziasts Medvedevs (Guseva «Slava»), kura sapnis par mākslu, kas kalpo tautai, piepildījies padomju gados.

A. Ostuževa daiļradē turpinās tā slavenā traģēdijas mākslas tradīcija, kuras cildenākie paudēji Mazajā teatrī bijuši Močalovs un Jermolova, Ostuževa māksla augstākā mērā radniecīga Močalova varonīgajai trauksmei un Jermolovas traģiskajam skaistumam.

Otello traģēdija Ostuževam nav bijusi greizsirdīga, kaisles pārņemta cilvēka akla drama; tā bijusi traģēdija, ko pārdzīvo cēls un vīrišķīgs cilvēks ar tīru bērna sirdi, kuram ar varu atņemta ticība mīlestībai, draudzībai, Dezdemonas, kuru viņš uzskatījis par labāko cilvēku pasaulē, cilvēciskumam. Akostas traģēdija Ostuževam pirmkārt ir bijusi domātāja traģēdija, kurš tālu aizgājis priekšā savam laikam, pratis aizsniegt tādus domas augstumus, kas atklāj cilvēcei jaunus plašumus, bet kurš nav atradis sevi spēka savas vienkāršības pārvarēšanai.

Visās savās lomās — no Čacka līdz Akostam, no Nežamova līdz Otello — Ostuževs ir brīnīgs dzejnieks, kas slavina skaistumu un patiesīgu cilvēkā. Viņa māksla ir traģisks stāsts par cilvēka bēdām, skumjām un līdz ar to tā ir varoņpoema nesatricināmai ticībai cilvēka un cilvēciskā skaistajai nākotnei.

V. N. Pašennaja uz Mazā teatra skatuves uzņāca tad, kad no tās jau bija aizgājusi Medvedeva un Fedotova un kad Jermolova pārgāja uz vecāku sieviešu lomām. Jaunajai aktrisei nācās atvietot lielo mākslinieci viņas svarīgākajās lomās (Katrīna «Negaisā», Oļena «Vojevoda», Marija Stjuarte Šillera traģēdijā, vēlāk — Kručīnina «Bez vainas vainīgajos» u. c.). Tas bija milzu darbs un liela atbildība. Bet Ļenska iemīļotā audzēkne sevi parādīja par cienīgu vecākā krievu teatra novēlējumu saņēmēju.

Šis klasiskās lomas Pašennaja tēloja patstāvīgi, patiesīgi. Viņas spēcīgais, savdabīgais talants izpaudās kā dramā, tā komedijā un arī tajās grūtākajās lomās, kas dzīvo savu dzīvi starp dramu un komediju. Tāda bija Marijas Andrejevnas loma Ostrovska komedijā «Nabadzīgā ligava», kur Pašennaja radījusi dziļu, maigu, spēcīgu un vienkāršu tēlu.

Pašennajas talanta komedijiskie elementi lieliski izpaudušies Jevgeņijas lomā Ostrovska komedijā «Dzīvāji vietā». Tā bija virtuozs spēle, kurā laistījās asi psiholoģiski vilcieni, sadzīves detaļas, smalki izstrādātas intonācijas. Bet šeit nebija nekādas uzmačģības «teatralitātes», viss tas bija tikai līdzeklis, lai izveidotu saturā dziļu, patiesas dzīves elpas apdvestu tēlu.

Ar Lubovas Jarovajas tēla izpildījumu K. Treņeva lugā Pašennaja ierakstījusi vienu no nozīmīgākajām nodalām padomju teatra vēsturē. Viņa bija pirmā, kas uz skatuves radīja jauno, padomju sievieti, kura pilna varonības cīņā par revolūcijas uzvaru, par bolševisma triumfu valstī. Aktrise un Mazais teatris, kas viņu izstrādājis, var pamatot lepoties, ka savā sociālās dzīves spēkā patiesīgs Lubovas Jarovajas tēls izaudzis uz Ščepkina demokrātiskā realisma un Jermolovas varoņmākslas pamata vecākajā krievu teatrī ar tā nesatricināmajam realisma tradīcijām, ar tā dižajiem novēlējumiem kalpot tautai.

Pašennajai pieder vesela virkne lielisku jaunās, padomju sievietes — labākas dzīves cēlājas tēlu. Bet Pašennaja uzņēmusies arī citu grūtu lomu — Mazā teatra jaunās aktieru maiņas audzinātājas lomu: daudzus gadus viņa strādā pedagoģisku darbu un ir Ščepkina vārdā nosauktās Mazā teatra skolas mākslinieciskā vadītāja. Virkne talantīgu šīs skolas skolnieku un skolnieču šajos gados jau iegājuši Mazā teatra trupā un veic atbildīgas lomas.

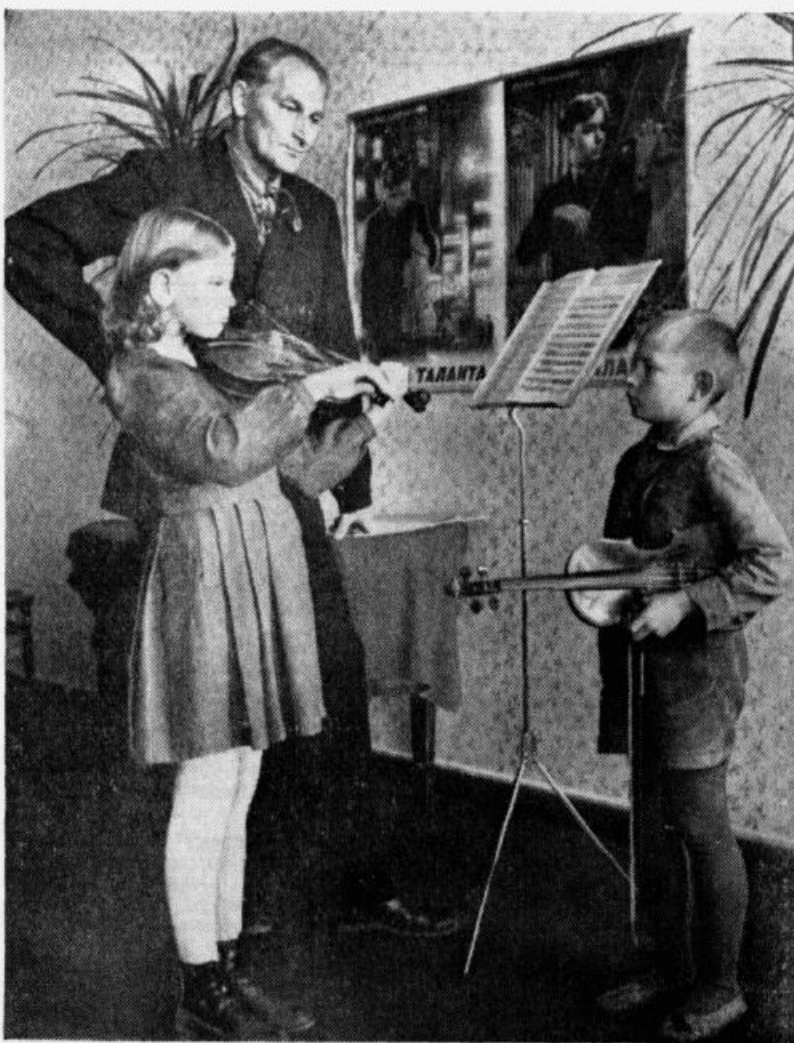
Vienā pašā izradē uz Mazā teatra skatuves var sastapt vecāko krievu padomju teatra aktrisi A. Jabločkinu un Ščepkina vārdā nosauktās skolas audzēkni, kura tikko nostājusies uz šīs skatuves.

Blakus vecākajiem Mazā teatra meistariem uz tā slavenās skatuves darbojas vidējās paaudzes talantīgie aktieri: J. Gogoļeva, N. Beļeņeva, J. Fadejeva, N. Anpenkova, N. Rižova, K. Zubova, A. Dikijs, M. Zarova, D. Zerkalova, I. Iljinskis, N. Svetlovidova, S. Meņinskis, J. Satrova, V. Vladislavskis, G. Kovrovs, N. Carevs, A. Zraževskis, F. Grigorjevs, P. Leontjevs u. c.

So lielisko aktieru daiļrade uzskusi sevi Ščepkina un Močalova, Jermolovas un Ļenska, Jabločkinas un P. Sadovska realistiskās tradīcijas. Iemiesodami uz skatuves mūsu lielisko laika biedru tēlus, papildinādami savu meistaru, viņi dara bagātāku vecāko krievu teatra mākslu ar jauniem daiļrades panākumiem un sasniegumiem.

Tādā kārtā Mazā teatra slavenā pagārtne saslēdzas ar tā skaisto tagadni, ar tā gaišo nākotni.

Ieliedams savas pastāvēšanas 126. gadā, «Ščepkina nams» ir radošo spēku pilns un stingri apņēmies izpildīt cēlo uzdevumu: ar savu mākslu kalpot jaunās dzīves cēlāji — padomju tautai.

Pie Alūksnes septiņgadīgās skolas rosīgi darbojas muzikālais pulciņš. To vada skolas direktors Rūdolfs Skudra. Uzņēmumā: kolchoznieku bērni Jevgeņija Bērziņa un Mārtiņš Lazdiņš mācās vijoles spēli. J. Jasenova foto

KULTURAS DZIVE PADOMJU LATVIJĀ

Raiņa muzeja darbinieki pie kolchoza ļaudīm

Svētdien, 9. oktobrī, tautas dzejnieka J. Raiņa muzeja darbinieki apmeklēja Beberbeku kolchozu «Pirmais Maijs». Sarīkojuma programā bija muzeja direktora K. Freinberga referāts par Raiņa un skatuves mākslinieces Almas Ābeles Raiņa darbu daiļrunas. Kolchoznieki sirsnīgi pateicās par interesantajiem priekšnesumiem.

I. P. Pavlova pēcpusdiena Cēsīs

Pagājušo svētdien Cēsu apriņķa kultūras namā notika zinātniskā pēcpusdiena, kas bija veltīta ģenialā krievu fizioloģa I. P. Pavlova dzimšanas 100 gadu atcerē. Sarīkojumā piedalījās ārsti, medicīniskās māsas, aptieku darbinieki, LVU medicīniskās fakultātes un Veselības aizsardzības ministrijas pārstāvji.

Top baleta «Sarkanā magone» jauniestudējums

LPSR Valsts Operas un baleta teatra baleta kolektīvs, pēc tam, kad aizvadītajā nedēļā bija noslēgusies operas «Boris Godunovs» inscenēšanas darbi, tūdaļ uzsāka nākamā jauninscenējuma — PSRS tautas mākslinieka, Staļina premijas laureata R. Gļera baleta «Sarkanā magone» skatuves mēģinājumus. «Sarkano magoni» iestudē jaunā libreta redakcijā, kuru izveidojis baletmeistars Staļina premijas laureats A. Jermolajevs. Baletu inscenē baletmeistars H. Tangļeva-Birzniec. Muzikālo vadību veic diriģents A. Jansons, bet dekoratīvo apdari — gleznotājs K. Miezītis. Jaunuzvedumu gatavo vairākos solistu sastāvos. Baleta centrālo lomu — kīniešu dejojāju Tai Hoa iestudē J. Pankrate, I. Strode, M. Svareniece un V. Vilcīna, aferaista Li Šan-fu lomu — E. Galpiņš un V. Ozoliņš, padomju kuģa kapteiņa lomu — J. Grauds un G. Lomakins.

Mākslinieciskās pašdarbības priekšnesumi apriņķa kolchozniekiem

Bauskas apriņķa kultūras nama dramatiskā kopa daudzkārt viesojusies apriņķa tautas namos un kolchozu klubos. Vienmēr rodot skaftīgu vislielāko atsaucību, pašdarbnieki ir gādīti ciemini katrā pagastā. Apriņķa darba ļaudis dramatiskā kopas izpildījumā redzējuši Staļina premijas laureata A. Jakobsona lugu «Dzīve citadēlā», A. Arbuzova «Satikšanās ar jaunību», A. Ostrovska «Ne vienmēr run-

cim krējuma pods», A. Vanaga «Kolektīvo spēkus», A. Brodeles «Zelta druvu» un daudzus viencēlienus. 9. oktobrī notika A. Ostrovska komedijas «Mežs» pirmizrāde.

Līdztekus dramatisķajam kolektīvam aktīvi darbojas arī tautisko deju kopa, kura tāpat izbrauc uz pagastiem ar plašu un vispusīgu programmu: latviešu un citu padomju tautu dejām, deklamācijām un solo priekšnesumiem. Dejojāji jau iestudējuši lielāko daļu no dziesmu svētkiem paredzētā repertuāra.

Pašlaik kultūras nama pašdarbnieki gatavojas Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 32. gadadienas sagatavošanai.

Dzejnieks pie skolu jaunatnes

Pagājušo pirmdien Rīgas Leona Paegles 1. vidusskolas literatūras pulciņā rīkoja literāru konferenci. Viesos pie skolniekiem bija ieradies dzejnieks Meinharšs Rudzītis.

M. Rudzītis pastāstīja par aktualākajiem notikumiem pasaules politikā dzīvē un referēja par tautas rakstnieka, Staļina premijas laureata Andreja Upiša lielo kultūrvēsturisko romanu «Zajā zeme». Referāts palīdzēja padziļināt skolēnu zināšanas par A. Upiši un viņa darbiem.

Gatavojas nākamajiem dziesmu svētkiem

Arvien rosīgāk nākamā gada dziesmu svētkiem sāk gatavoties Liepājas apriņķa korī. Daudzi no tiem papildinājuši savu sastāvu ar jauniem dziedātājiem un atjaunojuši sistemātiskus mēģinājumus. Aktīvāko kolektīvu vidū atzīmējams Virgas pagasta kolchozu koris, Durbes pilsētas koris, Priekules pagasta vīru koris, Imanta Sudmaļa vārdā nosauktā kolchoza koris, Embūtes pagasta koris.

Grāmatnīca kolchozniekiem

Dzūkstes pagasta centrā atvērta pirmā lauku grāmatnīca Jelgavas apriņķī. Tā apkalpo ne vien astoņu Dzūkstes pagasta kolchozu ļaudis, bet arī kaimiņu pagastu kolchozniekus. Grāmatnīcā liels politiskā satura literatūras, daļlīteratūras un jo sevišķi lauksaimniecības grāmatu krājums.

Operas un baleta teatra mākslinieki Aizputē

Pirms nedēļas Aizputē koncertēja Latvijas PSR Operas un baleta teatra mākslinieku brigade. Milda Brechmane-Stengele, Osips Petrovskis, Mikēlis Flīšers un citi dziedāja latviešu, krievu un Rietumeiropas klasiku dziesmas, kā arī operēšu arijas. Koncertu noklausījās ap 300 apmeklētāju, galvenokārt jaunatne. Tuvākajā laikā Operas un baleta teatris Aizputē uzvedīs B. Asafjeva baletu «Bachčisaras strūklaka».

Valdis Lukss

PIEKRĀPTĀS LĪGAVAS

Moderna angļu-amerikāņu dziesmu spēle

Mao Cze-duna gudrā politika, Kīnas Tautas armijas uzvaras radija varenu Kīnas Tautas republiku. Can Kai-ši aizbēdzis uz Formozu. Trumens un Bevins skumst.

Trumeniete (ekstazē):
Ak, zelts! Ak, zelts!
Beviniete (vēl lielākā ekstazē):
Ak, zelts! Ak, zelts!

Fakts.

Duetā:
Un tomēr skan mums dziesma šī —
mūs piekrāpis ir Can Kai-ši!

Darbojas:

1. piekrāptā līgava Trumeniete — mecosoprāns.
  2. piekrāptā līgava Beviniete — baritons.
- Forestola gars — bass.
Olu pulveris — bez balss.

Beviniete (sānis):
Es ticu, sirds tak ir vēl tai,
(pamet ar ikšķi uz Trumenietes
pusi)
tikš kaut kas arī Anglijai...

Trumeniete (skumīgi):

Man Baltais nams bij kāzām posts,
bij viss te mīlas jūtām josts —
jo likās dāvana, jau gan,
būs visa Kīnas tauta man...

Trumeniete (pikti):
Ko slepsus bur? Ko čuksti tu?
Es divpusības neciešu!
Tā pirmā brūte esmu es, —
to liec aiz auss, — uz pasaules!

Beviniete (vēl skumjāk):

Mums Baltais nams bij kāzām posts,
mums prāts bij mīlas jūtām josts —
jo likās mums, jo likās mums,
būs Kīnas riss jauks ieguvums!

Beviniete (trīs balss un rokas):
Nu ko tad es! Ak vai, ak vai!
Man iet tāpat kā mārciņai.
Tu klausies vien, kā angļi brēc —
es arī esot devalvēts...

Duetā:

Lai skan nu raudu dziesma šī —
mūs piekrāpis ir Can Kai-ši!
Pirms laika, ķēms šis, tapa vecs —
nu sakiet, kā lai tādu prec!

Trumeniete (sānis):
Tik tiešām tev ir šachs un mats,
zem kājām tev ir mūsu štats...
(Skaidri)
Nu kāpēc bārties, naidu sēt!
Kas būs! Nāc labāk pazīlē!
(Zilē olu pulveri, kuru marša-
lizētās zemes atēdušās)

Trumeniete (lauza rokas):

Ko teiks nu mana USA?
Kur miljardi, man prasīs tā!
Lai mūs nu visas māca tas —
pirms kāzām nedot dāvanas!

Duetā:
Lai skan nu raudu dziesma šī —
mūs piekrāpis ir Can Kai-ši!
Kas būs? Kas būs? Kas blakus stās?
Kas gudrāks ir, lai parādās!
(Olu pulveris nokūp un parādās
Forestols, tāds, kāds izlēca pa
trako nama logu)

Beviniete:

Ko teiks nu mūsu USA?
Mums, Trumeniet, nu prasīs tā:
Kāpēc tas prēcīnš bij tik iss?
Kur ir jums Kīnas zīds un riss?

Forestols:
Ha, ha, ha, hā! Ha, ha, ha, hā!
Ko vecās meitas ņemas tā?...
Ha, ha, ha, hā!
Uz pēdām jums ir kukluks-klans!
Jau krusti deg! Bet jumts ir plāns!
Un Amerikas prezidents
ir kļuvis cents, ir kļuvis cents!
Ja, ja, ja, jā!
Ha, ha, ha, hā!
Kur sprukt, kur sprukt, kur jums
nu sprukt,
jums atliek arī prātā jukt!...
(Olu pulveris nokūp, Forestols
pazūd)

Trumeniete:

Bet brūtāns, blēdis, runā tā,
ir paslēpies jau Formozā.
Kur likt, kur likt, kur tādu likt —
un kā no blēža vajā tikt!

Trumeniete un Beviniete

duetā:
Ak vai, ak vai! Ko Volstrits teiks?
Mums tiešām algu maksāt beigs!...
Pavisam drūma dziesma šī —
Mūs piekrāpa šis Can Kai-ši.

Beviniete:

Mums brūtāns blēdis, tiesa tas,
no Kīnas laids iekatas!
(Blēdīgi)
Varbūt viņš top vēl godā celts —
tam somā esot Kīnas zelts!
(Blēdīgi un glaimīgi apskauš
Trumenieti)
Mums Ačesons tak jauki prot
ar simtām ņemt, ar vienu dot...
Lai brauc viņš turp, lai brauc viņš
turp,
lai visu zeltu atved šurp! —

(Priekšskars aizveras, pēc tam
sākās nākošā raudu dziesma
par atomu bumbām)

Nākamajā nedēļā

17. oktobrī Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt ungaru mākslas filmu «Pēda zemes», kas starptautiskajā festivalā Mariānskā Laznā godalgota ar «Darba premiju».

○ Mākslas darbinieku namā latviešu tautas dzejnieka J. Raina darbu jauno izpildītāju konkursa otrais gājiens. Sākums plkst. 15.00.

○ Valsts konservatorijā lielā poļu komponista Frederika Šopena 100 gadu nāves dienas atceres sarīkojums. Referents — prof. Jēk. Vitoliņš. Koncertā piedalās Konservatorijas klavieru fakultātes studenti. Sākums plkst. 19.00.

○ Latvijas Padomju rakstnieku savienībā prozas sekcijas sanāksme. Izteikšanās Veras Vanagas darbus — romanu «Tas tikai sākums», stāstus «Noslēpumainā zemūdene» un «Gundega aug». Referenti — V. Kalpiņš, A. Talcis, J. Plaudis un I. Lēmanis. Sākums plkst. 16.00.

18. un 19. oktobrī Filharmonijas zālē Igaunijas PSR Valsts viru kora koncerti. Kora mākslinieciskais vadītājs un galvenais diriģents Igaunijas PSR tautas mākslinieks, Stalina premijas laureāts prof. Gustavs Ernesakss. Sākums plkst. 20.00.

18. oktobrī Mākslas darbinieku namā Frederika Šopena 100 gadu nāves dienas atceres koncerts. Šopena skandarbūs atskaņos doc. A. Zilinskis. Sākums plkst. 20.00.

19. oktobrī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā jauno autoru sekcijas sanāksme. Izteikšanās Zigrīda Strauta dzejoļu krājumu «Dzimtajā pusē». Referenti — Dz. Vārdaune, A. Damburs, A. Vējāns. Sākums plkst. 18.00.

○ Jaunatnes teātri J. Raina «Pūt, vējiņi» izrādē Valsts teātra institūta IV kursa audzēkņu izpildījumā. Izrādi sagatavojis LPSR tautas mākslinieks, Stalina premijas laureāts A. Amtmanis-Briedītis. Ielūgumi saņemami Valsts teātra institūtā, Komunāru bulv. 10, mācību daļā, no plkst. 12.00 līdz 14.00. Izrādes sākums plkst. 20.00.

○ Poligrāfiskās rūpniecības un preses darbinieku arodbiedrības centrālajā klubā LPSR nopelniem bagātā mākslas darbinieka A. Lapina lekcija «Socialistiskais realisms māksla». Sākums plkst. 19.00.

20. oktobrī LVU lielajā aulā Igaunijas PSR Valsts viru kora koncerts studējošajiem jaunatnei. Sākums plkst. 20.00.

○ «Cinas» zālē Frederika Šopena 100 gadu nāves dienas atcerē veltīts pārrunu vakars. Prof. Jēk. Vitoliņa ievadvārds. Koncerta daļā piedalās Konservatorijas klavieru fakultātes studenti. Sākums plkst. 20.00.

22. oktobrī LVU lielajā aulā Emīla Dārzina dzimšanas dienas atcerē veltīts koncerts. Piedalās — Tālis Matīss un pianiste A. Volfmane-Ose. Programā visas E. Dārzina solo dziesmas un «Melancholiskais valsis». LPSR nopelniem bagātā mākslas darbinieka N. Grinfelda ievadvārds. Sākums plkst. 20.00.

Jaunās pirmizrādes sagatavotājs Operas un baleta teātris un Dailes teātris. Augšējā attēlā: I. Jansone (Fjodors) un A. Daškova (Boriss Godunovs) M. Musorgska operā «Boriss Godunovs». Apakšējā attēlā: L. Bērziņa un L. Smiķis (šifrētājs) brāļu Turu lugā «Aiz sūtniecības logiem»

IZNĀCIS ŽURNĀLA «KAROGS» 10. NUMURS

Numura saturā:

- Jānis Sudrabkalns . . . . . Miera kareivji.
- Pēteris Sils . . . . . Miera sargi. Dzejolis.
- Kuba (Kurts Bartels) . . . . . Cilvēces uzvaru pavasaris. Dzejolis. Atdzejojis Andrejs Balodis
- Irži Svetozars Kupka . . . . . Cilvēku tiesību Chartija. Dzejolis. Atdzejojis Aleksandrs Čaks
- Pablo Neruda . . . . . Amerika. Poemas «1948. gada kronika» fragmenti. Atdzejojis Valts Dāvids.
- Vilis Lācis . . . . . Visi cilvēki ir labi. Stāsts.
- Aleksandrs Čaks . . . . . Komjaunatnes krastmala. Dzejolis.
- Meinhardis Rudzītis . . . . . Darba skate. Dzejolis.
- Andrejs Balodis . . . . . Komjauniešu dziesma. Dzejolis.
- Valdis Lukss . . . . . Dzimtajā pusē. Dzejolis.
- Anna Brodele . . . . . Martas dienas grāmata. Stāsts. (Turpinājums).
- Jānis Grois . . . . . Alma-Atas magones Saulainē. Dzejolis.
- Emīlija Kluša . . . . . Nevaru piedot. Dzejolis.
- Kaimonis Pūrs . . . . . Tā tas iesākās. Tēlojums.
- Kārlis Krauliņš . . . . . Rainis un «jaunā strāva». (Turpinājums).
- Jānis Niedre . . . . . Raksti literatūras vēsturei.
- Nils Grinfelds . . . . . Čina par realistisku muzikas jaunradi.
- Valts Dāvids . . . . . Čilvēcis mākslinieks Pablo Neruda.
- Edgars Damburs . . . . . Eduards Vilde un viņa igauņu zemnieku romāns.
- Alberts Jansons . . . . . Padomju fejetons cīņas pozīcijās.
- Bibliogrāfija . . . . .

Pagrieziena punkts Eiropas vēsturē

Vācu tautas demokrātiskā valsts

to izdevīgākos apstākļos no jauna vērstu pret PSRS. Sos neēlīgos Cerčila-Trumena-Dalles plānus izjauc Padomju Armijas vēsturiskās uzvaras. Bet arī pēc kara aizjūras militaristi, kas nekā nebija sapratuši un iemācījušies, turpināja savu avanturistisko fašistiskās, no viņiem atkarīgās Vācijas izveidošanas politiku. Patiešām, ko gan citu tagad gatavo ASV imperialisti vācu tautai, ja ne iznicību un bojā eju, jaunu nacionālu katastrofu, kad viņi sekmē Rietumvācijas pārveidošanu par jauna kara perkili, par pretpadomju agresijas priekšējo pozīciju? Patiešām, ko gan citu grib ASV imperialisti, ja ne fašisma saglabāšanu Vācijā, kad viņi Bonnas pusvalsti balstās uz visreakcionārām neonacistiskām aprindām, izvirza šīs kolonijas priekšgalā hitleriskos izdzimtenus Heisu un Adenaueru? Nacionālu katastrofu vācu tautai, jaunu karu Eiropā — lūk, ko grib ar savu Vācijas šķelšanas politiku un Rietumvācijas fašistizācijas un militarizācijas politiku jaunajai minchenieši, kas sapņo par jaunu padomju-vācu karu un pat nekautrējas vēl nesen publicētajās kartēs atzīmēt savu atombumbu trāpījumus Rietumvācijas pilsētās: Bonnā, Keļnē un Manheimā!

Bonnas komedijas režisorī, kas noslēguši savienību ar Ružas magnātiem, cerēja ar laiku sagrābt visu Vāciju savās rokās, lai atjaunotu ar amerikāņu atombumbām apbrūnotu, pret austrumiem vērstu agresiju.

Vācijas loma anglosakšu kara kurinātāju plānos ir jo sevišķi liela tāpēc, ka agresoru noņemte nopietni sirgst ar nedziedināmo «lielgabalu galas trūkuma kaļķi». Un lūk, vācu tautai aizjūras imperialisti bija piešķirušī «goda pilno» lielgabalu galas pirmo numuru. Par šādu nodomu spilgti liecina fakts, ka ASV ģenerālštāba vadītāji — šīs haizivis, kas meklē barību kara molochem — savā Eiropas ceļojumā pirmā kārtā devās uz Vāciju. Par šādu nodomu tāpat liecina Aden-

auera un Co pirmās runas Bonnas izrādē, kurās šie Volstrita vagari brēca pēc drīzākās Vācijas iekļaušanas Atlantijas pirātu bandā.

Pie tam starptautiskā reakcija ar amerikāņu imperialistiem priekšgalā bija tā aizrāvusies ar savu Vācijas plānu (pēdējo agresoru cerību uz kara izraisīšanu Eiropā), ka nepamanīja visā pasaulē un tai skaitā arī pašā Vācijā notikušās dziļās, radikālās pārmaiņas, kas Vašingtonas — Bonnas kara kurinātāju plānu lemī galīgi neveiksmēi.

Šim pārmaiņainā raksturīgu Padomju Savienības vadītās demokrātijas noņemtes nostiprināšanās un Vācijas demokrātisko — Padomju Savienībā draudzīgo — spēku strauja augšana. Rezultātā aizjūras militaristu plāni Vācijā uzdrūns visas demokrātiskās noņemtes un tai skaitā arī Vācijas progresīvo patriotisko spēku noteiktam pretšarim. Pie tam Vācijas demokrātiskā patriotiskā nostāja atradusi visdziļākās simpatijas visas pasaules progresīvajās aprindās, visas tautās, saņēmusi stingru un principiālu Padomju Savienības atbalstu.

Bonnas «valsts» pirmā kārtā apdraud vācu tautas mieru un eksistenci. Nav brīnums, ka Vācijas demokrātiskā sabiedrība Bonnas komediju uzņem kā nacionālu degradāciju, kā avantūru, kas vērstā pret vācu tautas elementārām tiesībām un vitalām interesēm. D-markas devalvācija, bezdarba straujš pieaugums, mierlaika rūpniecības demontaža, viss tas, kas raksturo stāvokli Rietumvācijā, rāda vācu tautai, cik bīstamas perspektīvas tai paver Bonnas farsis. Visā Vācijā celās varena tautas kustība pret Bonnas diktātu, par patiesi neatkarīgas demokrātiskās Vācijas nodibināšanu. Šī kustība aptvērusi Vācijas Austrumus un Rietumus, tā aug nevis dienām, bet stundām! VSPV valdē piecu dienu laikā (no 1.—5. oktobrim) saņēmusi vairāk nekā 3000 telegramu no demokrātiskām organizāci-

jām, uzņēmumiem un iestāžu kolektīviem, izciliem zinātniekiem un kultūras darbiniekiem, no visām zonām. Sajās vēstulēs prasīti konkrēti pasākumi miera nodrošināšanai un Vācijas demokrātiskās republikas veidošanai.

Šī vācu demokrātu patriotu varenā masu kustība liecina, ka kara un fašisma gadu smagā mācība nav gājusi secen plašām tautas masām Vācijā, tā liecina, ka vācu tautas lielais vairākums tiecas pēc demokrātijas, miera un draudzības ar Padomju Savienību un nevēlas būt par algādzi anglosakšu kara kurinātāju rokās. Vācu tautas plašās masas, prasot demokrātiskās vācu republikas nodibināšanu, apliecinājušas, ka tās pašas grib ņemt savu likteni savās rokās un nelaut to sagrābt avanturistiskiem Hitlera pēctečiem.

Padomju tauta un valdība ar simpatijām sekotusi vācu tautas masu patriotiskajiem centieniem pārņemt savās rokās Vācijas vienības atjaunošanu un neatkarīgas Vācijas uzcelšanu uz miera un demokrātijas pamatiem. Un kad 7. oktobrī Vācu Tautas Padome, izpildot vācu tautas gribu, pasludināja Vācijas demokrātiskās republikas dzimšanu, tad to kopā ar visām citām mieru mīlošām tautām jo svinīgi apsveica mūsu tauta, dibināti saredzot šajā solī svarīgu pagrieziena Eiropas vēsturē, vācu un padomju tautu attiecību vēsturē.

Vācijas demokrātiskās republikas pasludināšanai ir ārkārtīgi liela nozīme vācu tautas dzīvē. Jaunā republika, kas no savas pastāvēšanas pirmās dienas bauda pilnīgu suverenitāti pārvaldē un visos iekšējās un ārējās politikas jautājumos — ir krass pretstats amerikāņu imperialistu kolonijai pie Reinas. Visu vācu patriotu acis par vienotas demokrātiskās Vācijas kodolu un pamatu var būt tikai Vācijas demokrātiskā republika, kas dzimusi ar vācu tautai tagad tik dārgo miera vārdu uz lūpām. Bonnas pusvalsts vācu tautas acīs ir senā — federatīvā pagātne, ne-

senā — nacistiskā pagātne un kolektīvā tagadne. Katrs godīgs vācietis jūt, ka Bonnai nav un nevar būt nākotnes. Turpretim Vācijas demokrātiskā republika ir valsts ar brīvu tagadni un lielu nākotni, valsts, kas ietver sevī visas vācu pagātnes labākās, progresīvākās tradīcijas. «Jaunā Vācijas republika ir Vācijas lielo revolucionāru — Marksa un Engelsa — nākotnes loļojumu iemiesojums: kā miera un darba valsts tā paver vācu tautai ceļu uz progresu un socialismu». — raksta «Tribūne» un turpina: «Kā miera un darba valsts mūsu nacija atgūs sev citu tautu uzlicību un ieklausies citu brīvo tautu saimē».

Vācijas demokrātiskās republikas nodibināšana izjauc Bonnas režisoru un statistu slepenākos plānus, jo kolonijālajai dramai pretim nostādīta liela, vēsturiska vācu tautas miera misija, kas jāveic brīvajai Vācijas valstī ar Berlīni kā galvaspilsētu un ar tādēim cilvēkiem priekšgalā, kuru vārdam visā Vācijā un visā pasaulē ir tīra, skaidra skaņa. Vācijas demokrātiskās republikas nodibināšana pacels jaunā austākā pakāpē vācu tautas cīņu par Vācijas vienību un demokrātisku, miermīlīgu attīstību.

Reizē ar to Vācijas demokrātiskās republikas nodibināšanai ir liela starptautiska nozīme. Tā ir spēcīgs trieciens imperialistiskajiem kara kurinātājiem, to nodevēģājam plānam atjaunot Vāciju kā agresijas pierādumu. Tā vēl vairāk nostiprina miera un demokrātijas vareno fronti. Nav šaubu, ka Vācijas demokrātiskajai republikai tās ceļā uz progresu un miera stiprināšanu savas simpatijas un atbalstu vēltīs visas pasaules mieru mīlošās tautas.

Pēdējā kara pieredze rādīja, ka vācu tautai, līdzās padomju tautai, Eiropā ir lielākā nozīme. Tā māca biedrs Stalins. Ja cīņu par mieru padomju un vācu tauta vedīs, «ar tādu pašu savu spēku sprindzinājumu, ar kādu tās karoja, tad mieru Eiropā var uzskatīt par nodrošinātu» (J. Stalins).

Nav šaubu, ka Vācijas demokrātiskās republikas nodibināšana stiprinās tautu kopīgo cīņu par mieru.

M. Vinters